

menaném pořadí, a teprve potom, avšak ještě ve lhůtě § 55 knih. zák. bylo zažádáno o poznámku, že povolený již vklad vlastnického práva na poznamenané pořadí, a zároveň o výmaz zápisů vykonaných po poznámce pořadí. Na zásadách vyslovených v těchto rozhodnutích, na jejichž odůvodnění se odkazuje, setrval nejvyšší soud důsledně i v jiných neuveřejněných případech a totéž stanovisko jest zastáváno v Bartschovi VI. vyd., str. 437, v Klangově Komentáři k § 439 obč. zák., str. 224, v Ehrenzweigovi »Sachenrecht« z r. 1923, str. 300, pozn. 9 a v rozhodnutí nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 14. září 1926 Ob II 735, uveřejněném v Gellerově »Zentralblatt«, str. 150/1927. Dovolací soud neshledává důvodu, aby se v souzené věci od zaujatého právního stanoviska odchýlil. Ježto tedy žalobci s žádostí za vklad práva vlastnického ke koupeným nemovitostem zároveň nežádali, aby byl podle § 57 knih. zák. nařízen výmaz exekučního práva zástavního pro pohledávky žalovaného, které bylo zřízeno na ideální Josefu B. připsané jedné pětině koupených nemovitostí po poznámce zamýšleného zcizení, pozbyli nároku na takovýto výmaz podle § 57 knih. zák. a nemohou se toho nároku s úspěchem domáhati ani žalobou, opírající se jedině o ustanovení § 57 knih. zák. Žalobci vytýkali v první stolici lstivost a dolus na straně žalovaného, a spatřovali je v tom, že žalovaný v době exekučního zřízení svého práva zástavního věděl, že ideální pětina nemovitosti patřící jeho dlužníku Josefu B. jest již prodána žalobcům, kteří nebyli jeho osobními dlužníky, a v tom, že žalovaný chce ve svůj prospěch využití opominutí po případě právního omylu žalobců. Žalovaný však byl oprávněn na ideální pětinu svého dlužníka Josefa B., dokud mu byla knihovně připsána, vložiti exekuční právo zástavní pro své vykonatelné pohledávky, ovšem s možností, že bude podle § 57 knih. zák. vymazáno. V tom tedy, že tohoto svého práva použil, nelze spatřovati lstivost nebo dolus. Rovněž tak nelze spatřovati lstivost nebo dolus ani jednání příčíící se dobrým mravům, v tom, že žalovaný, když se jeho podmíněné právo zástavní stalo promeškáním žalobců nepodmíněným, nechce svoliti k jeho výmazu. Že by byl žalovaný toto jejich promeškání nějakým způsobem zavinil, žalobci netvrdili. Rovněž nelze mluvíti o bezdůvodném obohacení žalovaného, když proti Josefu B. vykonatelné pohledávky, jak je nesporno, skutečně měl a když dal pro ně na jeho nemovitostech zřídití exekuční právo zástavní, které sice mohlo býti ve lhůtě § 55 knih. zák. na návrh žalobců podle § 57 knih. zák. vymazáno, avšak žalobci tuto lhůtu svou vinou promeškali. Nebylo proto třeba o lstivosti a zlém úmyslu žalovaného, pokud byly žalobci uplatňovány, prováděti důkazy a není dovolací důvod vadnosti řízení v té příčině oprávněn.

Čís. 16541.

Stavební a bytová družstva.

Byl-li stavební vklad složen na základě prospektu vydaného peněžním ústavem, který získával členy a přijímal od nich vklady pro druž-

stvo, a v němž byl obsažen slib úrokování a umořování stavebních vkladů, a použilo-li družstvo složeného vkladu pro sebe, jest povinno jej zúrokovati nehledíc na to, zdali se jeho valná hromada na zúrokování usnesla, či nikoli.

Pozdější usnesení valné hromady družstva o zúročení stavebních vkladů nemá vliv na nárok člena na úroky do té doby již splatné.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1937, Rv I 1260/36.)

Srov. rozh. č. 13114 Sb. n. s.

Žalující obecně prospěšné a stavební družstvo »O. S.«, zapsané společenstvo s ručením omezeným v P., se na žalované Elišce N., která byla jeho členkou, domáhá doplacení 550 Kč 80 h s přísl., 1.026 Kč 60 h s přísl. a 60 Kč 70 h s přísl. jako rozdílu nájemného, jež podle žalobcova tvrzení jest určeno čtvrtletně částkou 1.026 Kč 60 h a na něž zůstala žalovaná v různých čtvrtletích 1930 až 1933 dlužna zažalované částky. Žalovaná uvedla proti žalobě, že si zadržovala určité částky nájemného proto, že jí měly být vypláceny 4% úroky z vkladu 17.000 Kč a že ty činí ročně 680 Kč, takže její vzájemná pohledávka proti žalobci jest větší než nedoplatky nájemného, a namítla dotčenou svoji pohledávku k započtení proti zažalované pohledávce. Žalující družstvo popřelo oprávněnost kompenzační námítky, tvrdíc, že úroky z vkladů nebyly členům vypláceny, ježto usnesením valné hromady bylo úrokování vkladů zastaveno a členům to oznámeno. Soud první stolice zamítl žalobu, uznáv, že kompenzační nárok žalované jest do výše zažalovaných částek po právu. Odvolací soud uznal podle žaloby, neuznáv, že vzájemná pohledávka namítaná k započtení není po právu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice s dodatkem, že žalobní pohledávky jsou vyrovnány k započtení namítnutou vzájemnou pohledávkou strany žalované.

D ů v o d y:

Žalovaná v první stolici namítla, že zažalované pohledávky na nájemném jsou vyrovnány úroky, které jí mělo žalující družstvo platiti ze 17.000 Kč, jež složila jako stavební zálohu. Prvý soud zjistil, že úroky ze stavebních vkladů měly být původně členům vypláceny. Odvolací soud uvádí, že svědecké výpovědi, podle nichž první soud ono zjištění učinil, jsou v té příčině neurčité, poněvadž podle nich »měly být« vklady úrokovány asi »3% a 1% umořovány«. Tak to však udal jenom svědek Dr. kdežto svědkyně H. a V. udaly zcela přesně, že jejich vklady měly se 3% úročiti a 1% umořovati, a ocitá se proto odvolací soud v té příčině ve vytýkaném rozporu s výpovědí uvedených dvou svědkyň.

Prvý soud z výpovědi Emila G. slyšeného při výslechu stran za žalující družstvo zjistil, že až do valné hromady 15. května 1933 existovala povinnost družstva úrokovati a umořovati členské stavební vklady.

Odvolací soud uvádí, že takovýto závěr nemá opory v právě dotčené výpovědi. I to je v rozporu se spisy, neboť Emil G. udal, že původně se měly úroky z vkladů členských vypláceti.

Prvý soud pak na podkladě shora uvedených výpovědí prospektu, v němž bylo slibováno úrokování vkladů, zjistil, že mezi spornými stranami byla taková dohoda uzavřena. Odvolací soud uvádí, že první soud vychází v té příčině z mylného předpokladu, ježto nešlo o prospekt žalujícího družstva, nýbrž o prospekt S. záložny, tedy o prospekt třetí osoby. Tento právní názor je mylný. Podle vlastního vylíčení žalujícího družstva v jeho odvolání šlo o prospekty S. záložny, kterými byli členové žalujícího družstva získáváni a v nichž bylo úrokování a umořování vkladů slíbeno. Když tedy žalující družstvo získávalo oněmi prospekty členy, bylo také povinno dodržeti prohlášení tam učiněná. Jiný výklad by se přičil požadavkům poctivého obchodního styku (§ 914 obč. zák.). S. záložna byla ve spojení s žalujícím družstvem, neboť získávala pro ně členy a přijímala od nich vklady, a také přijala stavební vklad od žalované. Když tedy žalující družstvo vkladů složených členy pro sebe užilo, bylo povinno dodržeti podmínky, na jejichž základě jednotlivci skládali vklady pro družstvo u S. záložny, a tedy je úrokovati, když bylo v prospektech, jak je nesporno, výslovně uvedeno, že se složené vklady budou úrokovati. Že i žalující družstvo na to takto pohlíželo, plyne z výpovědi Emila G., který udal, že žalovaná má vklad 17.000 Kč a že úrok měl býti, který v prospektu byl slíben, 4% a že 4% úroky byly stanoveny podle dotčeného prospektu. Tu výpověď jest pokládati za vlastní přednes žalujícího společenstva.

Podle § 23 stanov žalujícího družstva modalities zúročení vkladů, výši úrokové míry, počátek a konec zúročení a počítání úroků stanoví valná hromada po návrhu představenstva a dozorčí rady. Právní názor odvolacího soudu, že žalující družstvo nebylo povinno žalované úrokovati její stavební vklad, ježto se žádná valná hromada neusnesla, že se budou vklady úrokovati, je mylný. Složití příslušný stavební vklad na nájemní dům žalujícího družstva není povinností plynoucí z členského poměru družstva, nýbrž podmínkou poskytnouti bytu v jeho nájemním domě, kdo takový vklad složil, má v té příčině vůči družstvu — ať byl jeho členem nebo ne — postavení věřitele a jeho stavební vklad jest zápůjčkou a platí co do jejího úrokování a splatnosti jen to, co bylo mezi ním a družstvem ujednáno (rozh. č. 13114 Sb. n. s.). Když tedy žalovaná složila pro družstvo stavební zálohu na základě prospektu, v němž bylo její zúročení slíbeno, a družstvo vkladu toho pro sebe upotřebilo a také tuto svou povinnost s počátku plnilo, jest povinno jej úrokovati nehledíc na to, zdali se jeho valná hromada na úrokování usnesla, či nikoli. Valná hromada žalujícího družstva ze dne 15. května 1933, která vzala na vědomí, že úročení a umořování stavebních vkladů není toho času a nebylo ani až do té doby možné a že k němu dojde, jakmile družstvo dosáhne finanční rovnováhy, nemohla nikterak míti vliv na úroky v té době již splatné, a jež žalované příslušely a které

žalovaná také již uplatňovala jednak srážkou z nájemného, jednak kompenzační námitkou v souzených sporech. Bylo proto rozhodnuto, jak shora uvedeno.

Čís. 16542.

Pozůstala vdova, jež usmrčený manžel byl v době usmrcení sice ještě výdělečně činný, avšak již tak vysokého věku (73letý), že jest podle obvyčejného běhu věci očekávati v krátké době úplnou ztrátu jeho výdělečné způsobilosti, nemá nárok na důchod na doživotí, nýbrž toliko na dobu, po kterou by byl býval její manžel podle obecné životní zkušenosti ještě k výdělku způsobilý.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1937, Rv I 2645/37.)

Žalobě, již se žalobkyně — pozůstalá vdova po Josefu L., zemřelém dne 23. července 1931 následkem zranění utrpěného při automobilové nehodě dne 22. června 1931 — domáhá na žalované majitelce automobilu a řidiči mimo jiné i placení důchodu, nižší soudy částečně vyhověly, přiznavše žalobkyni důchod 650 Kč měsíčně, počínajíc dnem 23. července 1931, a to doživotně.

Nejvyšší soud uznal žalované solidárně povinnými zaplatiti žalobkyni 650 Kč měsíčně, počínaje dnem 23. července 1931, a to jen do 9. ledna 1937, jinak žalobu o placení důchodu zamítl a v otázce, o niž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h :

Jest nesporné, že zemřelý manžel žalobkynin se narodil roku 1858 a že tedy byl v době nehody 73letý. Úraz se stal 22. července 1931 a o požadovaném důchodu bylo v první stolici rozhodnuto dne 9. ledna 1937. Byl by tedy v době vynesení rozsudku první stolice již 79letý. I když bylo zjištěno, že byl až do poslední doby před úrazem, tedy až do svého 73. roku stále ještě výdělečně činný, je přece samozřejmé, že by jeho výdělečná schopnost v následujících letech byla poklesla tak, že by v době vydání rozsudku první stolice, t. j. dne 9. ledna 1937, kdy byl již 79letý, byla úplně zanikla, neboť stařec v tak vysokém věku nebývá podle obvyčejného běhu věcí již schopen výdělku, i když jde o zaměstnání, které nevyžaduje zvláštní tělesné zdatnosti. A že by tomu tak nebylo u jejího manžela, žalobkyně ani netvrdila, ani nedokázala. Za toho stavu věci není tudíž přísudek důchod až na doživotí žalobkyně odůvodněn. Bylo proto dovolání žalovaných v té příčině vyhověno a žalobkyni přisouditi důchod jen dočasně, a to do té doby, kdy o nároku na něj bylo v první stolici rozhodováno, protože podle zkušenosti lze předpokládati, že by byla v té době výdělečná schopnost manžela žalobkyně již úplně pominula.